

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Judicium Ecclesiasticum Seu Decretalium Gregorij IX.
Pont. Max. Liber II.**

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1726

§. II. De Effectibus Confessionis, & ejus Revocatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74990)

ceptum sententiâ terminandum est ; & Judex, de qua causa cognovit, super eadem pronuntiare debet *l. de quare 74. cit.*

19 Neque contrarium probant Argumenta præcedentium duarum Opinionum. *Secundæ* argumenta nostræ serviunt ; neque enim ante contestationem litis Judicium datur. *Ad 1. argumentum primæ sententiæ* dico, confessum pro judicato, & condemnato propriè non haberi ; ut cum alijs notat Abb. *n. 18. cit.* & indicat *l. confessus cit.* ubi additur *Quodammodo*, quod impro-

prietatem denotat. *Conf. ex ratione* ; quia nemo seipsum aut judicare, aut condemnare potest. *Ad 2.* id intelligendum sub data distinctione inrer confessionem, quæ facta est ante, & post contestationem litis. *Ad 3.* cum dicitur, quòd in confitentes nullæ sint partes Judicis, subintelligendum est, *Nisi in condemnando*, i. e. nisi ut confitentem condemnet ; quia confessione hac legitimè facta, Judex ulteriori inquisitione, & cognitione opus non habet. *Perez n. 2. cit.*

§. II.

De Effectibus Confessionis, & ejus Revocatione.

SUMMARIUM.

20. 21. 22. 23. 24. Effectus Confessionis Judicialis.

25. 26. 27. 28. Effectus Extrajudicialis Confessionis.

29. 30. 31. 32. Confessionis Sacramentalis.

33. 34. Qualificata.

35. 36. 37. 38. Facta in testamento, vel in articulo mortis.

39. 40. 41. Depositæ contra Socios criminis.

42. Facta à Procuratore.

43. Antecessore, & Pralato Ecclesiæ.

44. 45. Tacite nolentis respondere ad Propositiones Adversarij.

46. 47. Confitentis crimen in Judicio incidenter.

48. 49. 50. 51. Quando possit revocari confessio in Judicio facta ?

Quæritur 1. qui sint Effectus Confessionis Judicialis ? *ry.* varij afferuntur, ut videre est apud Marant. *de Ord. Jud. p. 6. tit. de confess.* à n. 21. Hiltrop. *p. 3. tit. 17. §. de effect. Judic. confess.* Pirh. *hic n. 19. König à n. 24. Wiest. n. 11.*

Et 1. quidem est plenissima probatio, ita ut superet, & infringat omnes alias probationes factas per testes, & instrumenta in favorem confitentis contrarium *c. diligenti 7. de præscript. c. dilecti 2. de Capell. Monach. l. confessus 1. ff. & l. un. C. h. t. Rota Rom. in Nov. p. 3. decis. 758. n. 2. & decis. 191. n. 12. p. 4. tom. 1. decis. 157. fin.* Et propterea non est mirum, quòd per eam ab onere probandi relevetur actor, cum nulla sit probatio melior, quàm proprii oris confessio : ut proinde utilissimè admittatur in Judicio, cum per eam veritas controversiæ sine longioribus ambagibus eruatur. *Excipitur*, nisi quòd aliquis confitetur, tale sit, ut simul ceat in præjudicium Reip. ut si dominus Jucci contra aliquem inquirenti de furto dicent, se non fuisse invitum ; cum enim Reip. interfit crimina non manere impunita, & ritioni ejusmodi non creditur in Judicio, nisi is, qui abstulit, fuerit amicus, vel res abla exigui pretij, aut alia indicia pro eo currant. Hoc tamen in eo casu operatur hujusmodi Confessio, ut si contra reum atur ex meris præsumptionibus, ipsa maximè præsumptionem pro eodem faciat, ita, ut tali casu reus non possit tor-

queri, licet aliàs adessent sufficientia indicia ad torturam, ut post Bartol. Alex. & alios docet König *hic n. 10.* & ratio est, quia præsumptio contra reum per contrariam præsumptionem ex confessione partis lapsa eliditur.

2. Inducit notorium per *c. vestra 7. de cohabit. Cleric. & mulier.* Hinc vi-

am appellationi præcludit *c. pervenit 13. & c. seq. de appell. l. observare 2. C. quor. appell. non recip.* Estque hoc verum, etsi confessus quis sit spontè, ac voce propria, licet convictus non sit : neque refert, an causa, de qua agitur, sit civilis, an criminalis, ut notant Abb. *in c. cum speciali 61. §. porro n. 5. de Appellat. Covar. præf. qq. c. 23. n. 5. concl. 2.* Hiltrop. *§. cit. n. 12. Pirh. hic n. 19. Schamb. n. 9.*

Excipitur casus, quo reus confessionem in Judicio factam ex causa revocavit ; tunc enim nihil obstat appellationi.

3. Tollit præsumptionem Juris, & 22 de Jure, ita ut etiam si aliæ probationes contra hujusmodi præsumptionem non admittantur, admittatur tamen contra illam probatio in contrarium per confessionem partis, Marant. *p. 6. tit. de confess. n. 22. Mascard. concl. 344. n. 3. Hiltrop. l. cit. n. 6. Pirh. hic n. 19. Schamb. n. 8. König n. 26. Wiest. n. 11.* & ratio est, quia propria confessio fortissimam pro se præsumptionem veritatis habet ; cum enim nemo præsumatur veritatem fateri contra seipsum, nisi coactus, si fateatur, id, quod fateatur, merito haberi pro vero debet.

4. Locum invenit etiam post conclusio-

sionem in causa. Mynsing. cent. 1. observat. 34. fin. Marant. n. 23. Hiltrop. n. 7. König n. 27. cum alijs supra allegatis. Ratio est, quia licet renuntiatum sit probationibus, non intelligitur tamen renuntiatum etiam confessionibus per textum c. Joannes 10. de fid. Instrum. Extendit istud Hiltrop. l. cit. & ait procedere etiam post latam sententiam; semper enim debet veritati locus esse.

5. Sanat omnes defectus processus, adeo, ut, etsi Processus ob Juris ordinem non servatum, vel alium quemcunque defectum nullus sit, & propterea sententia ex eo ferri non possit, confessio tamen, modo coram competente Judice, & cum alijs supra requisitis fiat, valida sit, & sententia ferri ex ea possit. Mascard. concl. 344. cit. n. 4. Hiltrop. n. 9. Marant. n. 24. König n. 19. cum reliquis supra: & ratio est, quia ad valorem confessionis processus non requiritur.

6. Per Confessionem res judicata retractatur. Hiltrop. n. 13. & apud hunc cit. Et hoc iterum peculiare habet Confessio præ alijs probationibus; per has enim retractari sententia, quæ in rem judicatam transijt, non potest; at si pars victrix ultro constetur sententiam esse injustam, Judex illam non exequetur. 7. Equiparatur rei judicata: quod intelligendum juxta dicta è n. 17. sc. ut requiratur sententia in causis criminalibus, & etiam Civilibus, quando confessio facta est post contestationem litis.

Quæritur 2. quem Effectum operetur Confessio Extrajudicialis? n. hujus, quod non ita deliberata esse præsumatur, vis minor, quam Confessionis Judicialis, nec semper eadem est, sed pro ipsius, & causarum, quas concernit, ac circumstantiarum, in quibus fit, varietate varia. Communiter distinguunt DD. inter eam, quæ fit in Causis Civilibus, & eam, quæ fit in causis Criminalibus.

Si Causa sit Civilis, & pro hac Confessio Extrajudicialis producatur in Judicio, distinguendum, an ejusmodi Confessio tendat ad liberandum debitorem, quæ sc. confitemur nobis satisfactum esse pro debito, & liberamus ab isto Adversario, an verò tendat ad obligandum contententem.

Si primum, e. g. quando dico: Confiteor te mihi non teneri, Confessio talis operatur, & probat plenè effectum liberationis, modo sit ab Adversario acceptata, ut colligitur ex l. tale pactum 40. ff. de pact. & docet Hiltrop. p. 3. tit. 17. §. de extrajud. confess. n. 2. Ratio est, quia confessio liberatoris facta ab eo, qui remittere potest debitum, continet vim pacti, & inducit liberationem debiti.

26. Si secundum, interdum plenè, interdum semiplenè, interdum nihil omnino probat. Plenè probat, si sit discreta, h. e.

adjecta causâ specialiter expressâ, ut Confiteor me debere 100. Titio ex causa accepti mutui, sique insuper aut in scriptis, aut viva quidem voce, sed præsentem tamen Adversario facta, ac per duos testes integræ fidei probata fuerit, ut habetur c. si cautio 14. de fid. Instrum. l. generaliter 13. C. de non num. pecun. Excipe, nisi ex circumstantijs appareat contrarium, ut si aliquid in calore iracundiæ dictum est, vel si evidentissimis rationibus in scriptis ostendatur contrarium &c.

Semiplenè probat, si discreta quidem sit, sed fiat absente Adversario, vel si præsentem quidem Adversario fiat, sed discreta non sit, & causam non exprimat. Quod tamen intelligendum est regulariter; nam aliquando ad plenam probationem sufficit Confessio extrajudicialis etiam absente Adversario facta, uti est 1. si confessio ejusmodi sit recepta in scriptis, vel instrumento l. generaliter cit. 2. Si fuerit jurata; nam ratione Juramenti appositi censetur deliberatè facta, & ex certa scientia. 3. Si fuerit repetita post intervallum; quia repetitio supponit deliberationem. 4. Si facta fuerit pro causa pia ob hujus favorem, Pirh. hic n. 37. & 38. aliisque apud ipsum.

Nihil omnino probat, si sit indiscreta, & fiat absente Adversario, Excipiuntur quatuor supra relati casus, in quibus Confessio etiam indiscreta aliquando plenè, aliquando semiplenè probat, prout sc. major, vel minor deliberatio in contententem præsumi potest. Videantur Mascard. concl. 345. & 347. Marant. tit. de confess. n. 2. & seqq. Hiltrop. §. cit. n. 2. Welenbec. ff. h. tit. n. 10. Perez C. ibid. n. 17. & 18. Barb. in c. 3. eod. n. 3. & 10. Sabell. §. confessio n. 3. Haun. tom. 5. tr. 3. n. 56. Vallens. hic n. 6. & 7. Pirh. n. 36. König n. 29. Sannig c. 3. n. 2. Schambog. n. 17. Wiesel. n. 34. & 35.

Ratio hujus adeo diversæ efficaciæ est, quia quando fit sine expressione causæ, & absente Adversario, præsumitur processisse ex præcipitancia, & indeliberatione: si cum expressione causæ, vel absente Adversario, aut vicissim, aliquali deliberatione facta præsumitur, adeo ut ætiori profe habenti talem Confessionem de ferri Juramentum suppletorium possit: a si cum expressione causæ, & præsentem Adversario, vel in scripto facta sit, de deliberatione non potest esse dubium. Et hæc revocari non potest, nisi error probetur ratio est, quia tolerari non debet, ut qui præsentem Adversario semel tam deliberatè licet extrajudicium, aliquid est confessus postea in Judicio neget, vel alias probationes postulet.

In causis criminalibus distinguendum est, an Confessio sit contra ipsum contententem, an verò contra alium terum. Si

contra ipsum confitentem facta sit, non quidem vim probationis plenæ, & ad confessi condemnationem sufficientis habet, aliquando tamen indicium facit sufficiens ad torturam, prout sumitur ex c. olim 25. de rescript. & notant Marant. tit. de confess. n. 3. Hiltrop. §. cit. n. 3. Sabell. §. confessio n. 4. Wefenbec. ff. h. tit. n. 10. Honor. hic n. 10. Pirh. n. 40. König n. 31. Wiest. n. 32. Opus tamen est, ut talis confessio non calore iracundiæ, aut aliàs temere effusa, sed verisimilis, & postea in Judicio legitime probata sit.

Quodsi autem Confessio facta sit contra alium tertium, ne quidem indicium facit ad torturam sufficiens, imò aliquando vix sufficit ad Purgationem Canonicam inducendam, sed solum inducit præsumptionem aliquam, quæ ad torturam, si sola adsit, non sufficit, ut l. cit. advertunt Hiltrop. Wefenbec. Pirh.

Queritur 3. qualem effectum habeat Confessio Sacramentalis, si in Judicio producatur.

n. nullum omnino; quia sit DEO, non homini, & conf. extra commercium humanum est. Ita TT. & Canonista Orthodoxi omnes. Proceditque hoc non tantum de Sacerdote, apud quem deposita illa est, sed etiam de ijs, qui cum propius Sacro Tribunali adsistent, peccata confitentis, ab hoc clariori voce Confessario enarrata, auscultarunt; quia hi non minus, ac Confessarius, ad silentium obligantur, & universalis est regula, scientiam, quæ ex confessione quomodocunque obtinetur, non esse applicabilem ad ullum usum humanum.

Dubium est, an processus Inquisitionis, in Reum apprehensum formatus, adjuvari possit per schedam, in qua apprehensus vitæ suæ tortus peccata descripsit, si hæc in Judicio producatur? Ratio dubitandi est 1. quia, ut Navar. can. Sacerdos 2. de Pœnit. dist. 6. n. 8. Henriq. Summ. l. 6. c. 20. n. 2. Connek de Sacram. Pœnit. D. 9. dub. 3. fin. & alij magni nominis DD, volunt, ejusmodi schedam secretum solummodo naturale inducit, sicut secretum naturale contrahit, qui peccata alterius, dum ad confessionem se præparat, ex ore ejus alta voce eadem recolentis audiat. 2. Quia hujusmodi schedam non est Confessio Sacramentalis, sed præparatam duntaxat illius materiam continet, ut adeo in illa ratio secreti cesset, quo ipsa confessio arcana servari debet. 3. Quia schedam hujusmodi alio fine, quàm Confessionis Sacramentalis peragenda, conferibi potuit, e. g. ad impediendum, tricis implicandum, & calumnijs obnoxium reddendum Processum: quo sine conscriptam suppressere, & flagitia ibi descripta celare non aliter obligatur inventor, quàm quivis alius, cui illa ex ipsiusmet Rei, vel complicum relatione innotuerunt.

31 Sed dicendum, ejusmodi scriptam

peccatorum relationem non posse ulli usui esse in Judicio adversus scribentem, sed ab actis Judicialibus omnino rejiciendam. Ita Riccius decis. 172. p. 1. Pax Jordan. l. 14. tit. 16. n. 120. Sabell. §. confessio n. 6. P. Wiest. hic n. 41. P. Reiffenstuel. ibid. n. 136. & novissimè Clariss. P. Schmier Process. Judic. c. 8. n. 188. & omnes illi, qui cum Rodriq. Summ. tom. c. 15. n. 4. Tolet. l. 2. de restit. c. 4. n. 461. Malder. tr. de Sigill. conf. c. 13. Fagund. de 2. præc. Eccl. l. 6. c. 5. n. 16. Dian. p. 3. tit. 5. resol. 102. Stoz. Trib. pœn. l. 2. q. 5. n. 215. docent talis schedæ inventorem ad celanda peccata ibi descripta obligari sub Sigillo Sacramentali.

Ratio est 1. quia ex omnium sententia hujusmodi schedam inventa inducit Sigillum vel Sacramentale, vel saltem naturale tantum, ut quemadmodum Laym. l. 5. tr. 6. c. 14. n. 19. ex Navarri, & sectatorum illius mente loquitur, in casu solum maximæ necessitatis, v. g. ad Remp. vel vitam innocentis, cujus saluti aliter non posse t. confuli, liberandum illud revelare sit. licitum, & tum præcisè eatenus, quatenus id præcisè necessarium est ad impediendum majus malum: unde dicunt, nec Judicem, nec Prælatum ex sola tali notitia ad inquisitionem, vel punitionem posse procedere, & si processus sit institutus, eum rescindendum, & pro infecto habendum. 2. In praxi id semper in materia Secreti ex confessione hausti tenendum est, quo magis consultitur reverentiæ Sacramenti, illudque minus odiosum redditur. Atqui negando ejusmodi schedæ usum in Judicio magis consultitur reverentiæ Sacramenti, prout est indubitatum, illudque minus odiosum redditur, quàm si notitiæ inde hausta usus esset in Judicio; homines enim eum usum interpretari possent pro violatione Sigilli.

Ergo &c. 3. Non minus hujusmodi schedam refertur ex fine suo ad Sacramentum Pœnitentiæ, quàm ad illud referatur scriptura, quam Superiori subditus offert, & in ea petit facultatem absolventi à reservatis. Atqui hæc ex mente Card. de Lug. de Pœnit. D. 23. n. 49. legentem sub Sigillo Confessionis obligat. Ergo sub eodem obligabit etiam hujusmodi schedam, in qua eo fine peccata confitentis exarata sunt, ut illa melius exponantur Sacerdoti ad obtinendam ab eo absolutionem Sacramentalem.

Neque urgent Argumenta opposita. Ad 1. cum valde multi gravissimi DD. velint, quòd notitia ex tali schedam accepta cadat sub Sigillum Sacramentale, saltem periculum est, ne hoc reverà violetur: quod majus malum est, quàm illud sit, quòd aliquando aliquis reverà nocens pœnam jure debitam non consequatur. Deinde est, Sigillum tantum naturale inducat, tale tamen inducit, ut illius usus vel nullus, ut vult Rodriq. l. cit. vel in casu solum rarissimi

mo fit, ut cum Laym. *l. cit.* contendunt alij. *Ad 2.* negatur, quòd talis scheda remotam solum materiam Confessionis contineat; sed est quædam peccatorum manifestatio unice relata ad sui accusationem, & absolutionem Sacramentalem; unde utanquam inchoata quædam confessio eodem Sigillo esse munita debet, quo ipsa Confessio perfecta, ut sic Sacramentum Confessionis minus odiosum reddatur. *Ad 3.* etsi alio fine scribi scheda hujusmodi possit, intuitu tamen Confessionis conscripta esse, quando de contrario non constat, pro certo haberi debet, cum ex millenis vix una, imò nec una quidem alio fine conscribatur.

33 *Quæritur 4.* an Confessio Qualificata noceat confitenti, ita, ut ab Adversario, vel Judice acceptari possit quoad substantiam, reijci quoad qualitatem? *¶* *¶* distinguendo: vel enim qualitati annexæ confessioni obstat aliqua præsumptio Juris, vel non. *Si prius*, confessio quoad substantiam admitti potest, quoad qualitatem reijci, ut si reus confiteatur se occidisse, sed ad defensionem propriam, vel si dicat se contumeliosa verba sparsisse in aliquem, sed non animo injuriandi; nam huic, si qualitatem annexam non prober, non creditur, sed statur confessione deposita quoad substantiam, rejecta qualitate, eo quòd contra hanc militet præsumptio Juris, quæ est, ut quilibet occidens, vel dicens verba contumeliosa censeatur habere animum offendendi *l. frater 1. C. ad Leg. Cornel. de Sicar. & l. si non convitij 5. C. de injur.* quare, ut elidatur hæc præsumptio, probatione est opus; alias ita confessus damnabitur à Judice, non tamen ad penam ordinariam e. g. capitis pro homicidio sic confessio, sed aliam mitiorem. *Abb. in c. 15. de prescript. n. 32. Menoch. de arbit. cas. 93. n. 33. Hiltrop. p. 3. tit. 17. §. de effect. confess. Judic. n. 23. Haun. tom. 5. tr. 3. n. 514. König hic n. 32. Reiffenst. n. 126. & alij ab his cit.* Ratio est, quia ad supplicium capitis requiruntur manifestissimæ probationes, qualis non est confessio pro parte acceptata, & pro parte rejecta.

34 *Si posterius fiat*, & contra ejusmodi qualitatem confessioni annexam nulla sit præsumptio Juris, plurimum refert, an qualitas talis sit à negotio principali penitus separata, ac cum novo facto conjuncta, vel non. *Si hoc secundum*, ut si reus confiteatur se promississe sub conditione, vel se recepisse 100. quæ sibi debeantur ex causa mutui, eo casu confessio debet acceptari tota, vel tota repudiari; quia qualitas, & conditio non separabilis à negotio principali censeatur esse pars ejus. *Si primum*, ut si reus dicat: *Verum est, quòd mutuos dedisti mihi 100. sed pactus es de non petendo*: in eo casu confessio acceptari potest quoad debitum de mutuo, reijci quoad pactum de non petendo, donec probeatur; quia secundum priorem par-

tem potest vera esse, falsa secundum posteriorem, *Abb. in c. bona 4. de postul. Prælat. n. 29. Bartol. in l. Aurelius 28. §. idem que sijn ff. de liber. legat. Marant. tit. de Confess. n. 27. Boërius decis. 243. n. 3. Perez. C. b. tit. n. 15. Sabell. Summ. §. confessio n. 61. Honor. hic n. 30. Pirh. n. 14. König n. 32. in fin. Reiffenstuel n. 114. & novissime Clariss. P. Schmier Proc. Jud. c. 2. n. 101.*

Quæritur 5. quid operetur confessio, facta in testamento, vel alia ultima voluntate? *¶* cum distinctione: Vel enim testamentum tale est revocatum, vel non est revocatum. *Si primum*, revocato testamento, censetur etiam confessio revocata, nisi acceptata fuerit à parte presente, vel Notario pro ea stipulante; nam tunc transit in contractum, nec potest revocari, *Sabell. §. confessio n. 18. & apud hunc cit. Si secundum*, altera distinctio est adhibenda, & videndum, an hujusmodi Confessio tendat in præjudicium tertij, an verò in nullius cedat præjudicium, præterquam confessi. *Si prius*, adversus illum etiam à testatore in extremis constituto facta non probat *arg. l. verba 6. C. de testament. l. si quis 3. §. si quis moriens 1. ff. de S. C. Silanian. & Novell. 48. c. 1. §. 1.* Neque obstat, quòd eo tempore nemo credatur temere aliquid effutire; nam universaliter nulli creditur in præjudicium tertij. *Haun. tom. 5. tr. 3. n. 517. Zoes. ff. hie n. 22. Pirh. n. 39. König n. 32.* Et hinc etsi pater in testamento confessus sit filium commississe ingratitude, & propterea se eum exhæredasse, non tamen eo casu credendum est assertioni patris, sed hæres tenetur probare causam allegatam pro exhæredatione; quia præsumptio est pro filio. Item etsi mater in vitæ exitu dicat filium ex adulterio susceptum esse, hac tamen confessione non obstante, tenetur pater filium illum tanquam suum agnoscere, & alere, nec ideo à successione, aut alijs Juribus, quo cæteri filij gaudent, excludi potest.

Si posterius contingat, satis convenit inter DD. ejusmodi Confessionem, si in testamento, vel à constituto in articulo mortis coram duobus testibus legitimis facta, & horum attestationibus probata sit, in præjudicium confessi plenè probare in Judicio casu, quo illa ad liberationem tendit. *Zoes. ff. h. tit. n. 18. Perez. C. eod. n. 20. Wiest. hic n. 36. & hoc teste recepta hodie DD. sententia.*

Dubium est, an etiam plenè adversus confessum, & ejus hæredes probeat Confessio testatoris, si illa obligationem spectet, e. g. si dicat se debere Cajo 1000. fl. Ratio dubitandi est, quia confessioni in articulo mortis constituti in ipsius duntaxat, non etiam tertij præjudicium creditur *l. fin. C. de convent. fisco. debitor.* præjudicaret autem

non confitenti solum, sed etiam hæredibus, si hoc casu fides eidem adhiheretur in Judicio. Ergo &c.

37 Sed distinguendum est, an hujusmodi confessio simplex duntaxat sit, an verò adminiculata. Si primum, debitum quidem contra hæredes probandi vim nullam habet, in vim tamen Legati, si persona, cui testator obligatum se confitetur, talis sit, ut testamento aliquid ei relinquere non sit Jure prohibitum, confessio talis valet, ita ut si defunctus circa debitum errasse non comprobetur, 1000. illi floreni peti tanquam legatum, aut fideicommissum possint. *l. Aurelius 28. §. fin. fi. de liberat. legat. Sabell. §. confessio n. 18. Perez C. h. tit. n. 21. Honor. hic n. 11. Schambog. n. 20. König n. 3. Wiest. n. 38. Addidi, Si persona talis sit, ut defunctus relinquere ipsi aliquid testamento possit; secus enim, debiti causa non apparente, ad solvendum hæredes non obligat talis confessio, quòd in fraudem Legis videatur facta esse l. cum quis 37. §. Titia 6. ff. de Legat. 3. Gibalin. rer. hum. negot. l. 6. c. 3. art. 8. n. 21. Zoel. l. cit. n. 23. Perez n. 23. Wiest. n. 38.*

38 Si secundum, plenam vim probandi, & hæredibus præjudicandi habet idque in triplici casu. 1. Si causa debiti certa expressa sit, & probari non possit, quòd istius expressio sit errore facta *l. Lucius 93. §. Sempronie 1. ff. de legat. 3. P. Wiest. n. 37. 2. Si Juramento sit confirmata, vel factum testator se jurasse affirmarit; quia tunc videtur velle eam valere omni meliore modo, & reliquum remittere l. cum quis cit. §. Codicillis 5. l. cum pater 77. §. filius 23. ff. de legat. 2. Sabell. n. 19. Perez n. 22. Honor. n. 11. Wiest. l. cit. 3. Si defunctus quedam injustè possessa, vel malè e.g. fœnerando parta confiteatur, & in exonerationem conscientie suæ restitui jubeat; nam hujusmodi confessio, etiam non jurata, probat, ita, ut ex illa, quæ injustè detenta, & malè comparata dicuntur, tanquam aliena restitui debeant. *Marant. tit. de confess. n. 16. Perez n. 24. Schamb. n. 20. cum alijs supra.**

Ad rationem dubitandi dicendum regulam ibi allatam solum intelligendam de confessione simplici, quæ causam debiti expressam non habet, vel ex juramento, aut aliunde adminiculum nullum accipit.

39 Quæritur 6. quando Judex ex denuntiatione Sociorum criminis à reo facta procedere possit ex officio ad specialiter inquirendum, citandum, capiendum, vel etiam torquendum personas denunciatas? R. aliter discurrendum, quando crimen est exceptum: & aliter, quando non est exceptum. Si exceptum est, videndum, an hujusmodi depositio sit adminiculata alio indicio verisimili criminis; nam tunc inquisitio specialis contra sic denuntiatum institui

potest à Judice, & assumi aliæ probationes. At si alijs adminiculis suffulta non fuerit, denuntiatio hujusmodi etiam in crimine excepto non sufficit, ut bene advertit Menoch. *de arbitr. cas. 474. n. 25. Mascard. concl. 1312. n. 11. Pirh. hic n. 33. & alij ab his cit.* Ratio est; quia Jus naturale, & gentium dicitur, non esse credendum denuntianti in alterius præjudicium, nisi verisimile indicium, vel præsumptionem criminis afferat; aliàs quilibet, & pro arbitrio suo posset alterius famam lædere, & personam ejus in discrimen adducere.

Si verò exceptum non sit ejusmodi 40 crimen, cujus reos denuntiavit socios criminis socius, iterum distinguendum, an reus spontè suâ denuntiationem fecerit, an verò ad interrogationem Judicis. Si hoc secundum, nullo alio indicio concurrente, adversus personam sic denuntiatam ad specialem inquisitionem Judex non potest procedere, ut ex communi docent Menoch. *de arbitr. cas. 474. n. 24. Mascard. n. 11. cit. Laym. in c. 1. h. tit. n. 17. Pirh. hic n. 32. Wiest. n. 27.* Ratio est, quia spectato Jure communi, Judex in hujusmodi criminibus non exceptis, nisi indicium aliquod adsit criminis, interrogare non potest de socijs criminis, ut dictum est *n. 5. supra.* Igitur etiam confessio Rei respondentis illegitima erit, & contra prohibitionem Juris: ac proinde ad specialiter inquirendum non potest sufficere.

Si verò primum contingat, & reus 41 spontè, & non interrogatus denuntiet Socium in Judicio, ejusmodi denuntiatio, modò in ijs circumstantijs fiat, ut aliquale indicium præbere possit, ad inquisitionem specialem de denuntiato faciendam sufficit, & aliquando, si ita gravia sint indicia, etiam ad capturam, imò etiam ad subijciendum illum torture, ut bene notant Farin. *prax. crim. q. 37. n. 3. Laym. in c. 1. h. tit. n. 19. Pirh. hic n. 35. Wiest. n. 28.* Ratio est, quia tunc denuntiatio socij non recipitur ut depositio testis, sed tanquam denuntiatoris, vel accusatoris, qui tantum viam aperit ad inquirendum: talis autem potest esse quilibet homo vilis, & infamis, vel aliàs non idoneus ad testificandum. Dixi autem, si aliquale indicium præbere possit. Tale indicium imprimis est publica infamia persona denuntiatæ: ob solas autem denuntiationes reorum, etiam plurium, nisi in indicijs sufficientibus fundentur, inquisitio contra personam aliàs honestam non potest institui. Addidi, *Si indicia ita sint gravia.* Debent autem esse talia, ut meritò Judex, & quivis alius prudens moveri possit ad judicandum, quòd crimen ejusmodi sit commissum à denuntiato. Et tunc primum procedi poterit ad torturam, vel capturam. Ubi noto, majora requiri indicia ad capturam, quàm ad inquisitionem instituendam ad-

adversus denuntiatum; item majora ad torturam, quam ad capturam; ad condemnandam vero personam denuntiatam non sufficere ulla indicia, nisi probationem faciant certam, & indubitam: & ratio est, quia quanto majus est præjudicium Rei, tanto major & perfectior debet esse probatio.

42. **Quæritur 7.** quando Confessio Procuratoris noceat domino, antecessoris Successori, Prælati ejusdem Ecclesiæ? *¶* Ad 1. distinguendo, num Procurator ex officij necessitate confiscatur, fortè quòd à legitima potestate fuerit interrogatus; an vero citra necessitatem officij spontè quid aferat. *¶* Si hoc secundum, confessio illius domino non præjudicat *l. certum. 6. §. sed an 4. ff. h. tit. & meritò*, ne alteri per alterum iniqua conditio inferatur *l. non debet 74. ff. de R. J. & in potestate Procuratoris sit rem domini donare, aut perdere. Si primum, ulterius dispiciendum, quale mandatum habeat; nam si generale solum mandatum habet, iterum principali non nocet ejus confessio §. sed an cit. l. si sine 9. §. Celsus 4. ff. de interrog. in Jur. faciend.* Si verò speciale, aut generale quidem, sed cum libera, ac proinde æquivalens speciali, quale olim habebant Oeconomi Ecclesiarum, seu Procuratores generales, sua confessione præjudicat domino *c. fin. h. tit. c. dilectus 2. fin. de Capell. Monach. c. suborta 2. de sent. & re judic. l. qui servum 20. princ. ff. de interrog. in Jur. fac. ibi: Idem est in eo, qui mandato heredis heredem se esse respondit Sc. Bartol. in §. sed an cit. n. 2. Perez C. h. tit. n. 13. Zœf. ff. eod. n. 7. Gonzal. in c. fin. cit. n. 12. Honor. hic n. 41. König n. 8. Wiest. n. 17. Reiffenstuel n. 9. & novissimè R. P. Schmier. l. cit. n. 37. & seqq.*

43. **Ad 2.** distinguendum est inter successorem universalem, & singularem. Successor universalis revocare confessionem antecessoris potest tamdiu, quamdiu defunctus, si mortuus non fuisset, revocare illam potuisset; quia succedit in omnia jura defuncti. Ergo etiam in jus revocandi confessionem ab antecessore factam. Successori singulari confessio antecessoris nocet, ita ut eam revocare non possit; quia ad hunc non transeunt actiones personales, ut post alios docet Pax Jordan. l. 14. tit. 16. n. 147. Haun. tom. 5. tr. 3. n. 522.

Ad 3. eadem distinctio est adhibenda, quæ de Procuratore; nam Confessio Prælati non præjudicat Ecclesiæ, vel Monasterio, si extra Judicium, & omnino voluntariè nullaque officij, vel Judicij necessitate facta sit *arg. c. requisivit 1. de in integ. restit.* Secus, si in Judicio, & ex necessitate sit facta, ita tamen, ut casu, quo Prælati confessione Ecclesia læsa est, ei succurratur beneficio restitutionis in integrum, vel si viâ revocationis uti velit, errorem, si quis intervenisset, quandocunque voluerit, ante

conclusionem in causa revocare possit *c. fin. de in integ. rest. in 6. Abb. in c. fin. h. tit. n. 4. Engl. hic n. 19. Wiest. n. 18.*

Quæritur 8. an litigans pro confesso habeatur, quando Positionibus Adversarij sui respondere recusat? *¶* distinguendo inter causas criminales, & civiles. *In causis criminalibus* ex communi DD. sensu non habetur pro confesso; quia in illis ob maximum præjudicium, quod afferunt, omnino liquida, & luce meridiana clariore probationes exiguntur *l. absentem 5. ff. de penis, & l. fin. C. de probat. Gaill. l. 1. de Pac. publ. c. 15. n. 1. 2. & 5. Barbof. in c. fin. h. tit. in 6. n. 9. Pirh. hic n. 12. Schamb. n. 3.*

In civilibus, si post litem contestatam, & Juramentum dandorum Adversarij sui Positionibus respondere jussus litigans absque rationabili causa recuset respondere, habetur pro confesso quoad ea, quæ in Positionibus, sive articulis continentur, prout statuit Bonifacius VIII. *c. fin. h. tit. in 6.* tum ob contumaciam, tum quia taciturnitas in loco, & tempore, quo interrogatus respondere tenetur, Juris præsumptione, & interpretatione pro consensu habetur *reg. qui tacet 43. in 6. Barbof. in c. fin. cit. n. 1. Passerin. ibid. n. 2. Honor. n. 23. Schamb. n. 3.*

Dixi absque causa rationabili; nam si causam rationabilem habeat, pro confesso non habetur *c. fin. cit.* Talis est 1. si articulis contenta essent superflua, & causam, de qua agitur, nullo modo concernerent. 2. Si Positio sit incerta, dubia, & obscura; nam sicut responsio, ita & positio clara, & certa esse debet. 3. Si esset calumniosa, impossibilis, vel captiosa, h. e. respondentem inducens ad perplexitatem. 4. Si attingeret crimen Rei omnino occultum; tale enim, etsi ad rem faceret, proderet, & sequè ipsum infamare non obligatur, sed potest denegare responsionem. 5. Si esset non de facto proprio ipsius rei, sed de Jure tantum; nam quæstiones Juris Judici relinquuntur. *Gloss. in c. cum causa 37. V. de causis de test. & attest. Passerin. in c. fin. h. tit. in 6. à n. 28. Schamb. hic n. 3. Engl. n. 7. & seqq. Wiest. n. 16.*

In cæteris casibus, ubi recusans respondere pro confesso habetur, opus est sententiâ Judicis declaratoria, per quam pronuntiet reum sine legitima causa non respondisse, vel contumacem esse. *Gloss. fin. in c. fin. cit. Franc. ibid. n. 19. Barb. in ult. Pirh. n. 12.* Admittitur autem adversus præsumptionem hanc probatio; quia est præsumptio Juris tantum, & non de Jure: & hinc si postea reus se purgaverit Judici, & taciturnitatem excusaverit, adversus eam absolvi debet; quia præsumptio cedit veritati.

Quæritur 9. quâ poenâ affici possit ille, qui crimen in Judicio confessus est incidenter?

ter? Ratio dubitandi est, quia ex una parte videtur infligenda ordinaria ex c. cum super 2. h. tit. ubi Innocentius III. Canonicum Bethlemitanum, crimen Simonie incidenter confessum, coercuit depositione ab omni Beneficio, & Officio Ecclesiastico, quæ est poena Simonie ordinaria: ex altera verò parte videtur non Ordinaria, sed arbitrarie duntaxat hoc casu locum esse ex c. denique 1. de except. ubi Cælestinus III. statuit, eos, qui de criminibus, ad solam exceptionem objectis, convicti fuerint, vel confessi, poenâ ordinariâ multari non debere, cum accusatio in ipsos secundum Juris ordinem non procedat.

Satisfieri parti utrique potest, si adhibeatur distinctio, quâ utuntur Gloss. in c. cum super 2. h. tit. V. confessus, Abb. ibid. n. 6. Laym. n. 1. Barbof. n. 4. Gonz. n. 2. König n. 16. Wiest. n. 29. & novissimè R. P. Schmier Process. Judic. c. 8. n. 91. juxta quos ob solam confessionem incidentem ad poenam ordinariam procedi non potest; quia ad hanc non proceditur sine legitimo accusatore, qui planè deficit casu, quo crimen solummodo incidenter, & cum de eo non ageretur, in Judicium venit: posse autem, si Judex, instituto novo Processu, in criminofum ex officio inquirat; nam hoc casu, si ad poenam Ordinariam procedatur, non ex vi solius confessionis ad eam proceditur, sed ob indicia, & probationes, quæ per inquisitionem detecta sunt, & cum confessione propria in Judicio incidenter facta efficiunt probationem plenam, & sufficientem ad irrogandam hanc poenam.

47 Neque obstat 1. quòd c. quàm sit 9. de excess. Pralat. Clericus propter publicam confessionem delicti carnalis ordinariâ poenâ suspensionis ab Officio, & Beneficio punitus fuerit sine nova accusatione, vel inquisitione; quia ita punitus fuit non tam ob delictum illud, quàm ob publicam instantiam, & gloriationem de illo crimine, sufficienter probatam in Judicio, super hoc contra eundem Clericum instituto, prout sumitur ex verbis, Si tibi confiterit.

Non obstat 2. c. inquisitionis 21. de accusat. ubi habetur, quòd, quando proceditur per viam inquisitionis, possit infligi à Judice poena arbitraria; quia per hoc non prohibetur infligi ordinaria.

48 Queritur 10. an confessio facta in Judicio à parte litigante revocari possit? 1. distinguendo: vel enim in continenti pars litigans suam confessionem revocat, vel solum ex intervallo. Si primum, revocatio confessionis admittitur, tamen nullus error probatus fuerit, maximè si confessio illa à parte adversa nondum est acceptata. Colligitur arg. c. præterea 7. de testib. cogend. ubi habetur, quòd testis errorem suum corrigere in continenti possit: in quem locum Abb. n. 4. ait idem dicendum de parte in continenti revocante confessionem suam. In

continenti autem revocata dicitur, si revocata sit ante recessum à Judice, prout advertit Gloss. in c. præterea cit. V. in continenti, & colligitur ex eo, quia in alijs quoque materijs in continenti reputatur fieri, quòd sit, antequam partes ad alia negotia discesserint.

Si secundum, videndum, an quis revocare velit errorem commissum à Procuratore, Administratore, Oeconomo, Syndico, an verò revocare velit confessionem propriam. Si prius, sufficit ad revocandam illius confessionem probare, quòd res non ita se habeat; quia Procurator, vel Administrator de facto alieno confessus est, & error in facto alieno probabilis est, ut proinde tunc locum habeat Regula 47. in 6. quâ dicitur, quòd presumatur ignorantia, ubi scientia non probatur. Gloss. in l. 2. V. qui errat ff. h. tit. Perez C. eod. n. 14. Honor. hic n. 14. & communiter DD. ceteri. Excipite, nisi error sit in tali facto, de quo ex officio tenebatur inquirere, illudque nôsse; tunc enim non sufficit probare rem aliter se habere, quia præsumptio stat contra ipsum arg. c. immotuit 20. & ibi Gloss. V. ignorantiam de elect. Abb. in c. fin. h. tit. n. 23. Pirh. hic n. 8.

Si posterius, ante litem contestatam sufficit probare rem aliter se habere; post contestationem litis autem necesse erit probare errorem, vel saltem pars confessionem suam revocatura circumstantias afferre debet, ex quibus errorem suum probabilem reddat: quales sunt, si ostendat se alterius dolo, suasionem, aut metu ad confitendum inductum fuisse, si demonstret longius tempus inter factum & confessionem intercessisse, si negotium sit intricatum, & perplexum &c. nam hoc si fiat, admittitur revocatio confessionis in Judicio factæ etiam ex intervallo, & post contestationem litis, modò fiat ante sententiam, ut habetur c. fin. h. tit. & l. error 7. C. de J. & F. J. & confirmatur; quia etiam testis corrigere errorem ex intervallo potest. Proceditque hoc, etiam si confessio jurata fuerit; non enim, quia errat, aut fallitur, perjurus est. Abb. in c. fin. cit. n. 23. Laym. ibid. n. 1. Hiltrop. tit. 17. §. quand. confess. revocar. Wesenbec. ff. h. tit. n. 7. Zæf. eod. n. 5. Henr. Canif. hic n. 3. Haun. tr. 3. cit. n. 512. Pirh. n. 21. Sannig. c. 2. n. 11. Wiest. n. 5.

Excipitur 1. si quis spontè, & sciens falsum confiteatur; nam qui spontè confitetur se debitorem, vel contrà sibi nihil deberi, non revocat confessionem, sed donare censetur. 2. Si non in facto sit error, sed in Jure ipso: cujus ratio redditur l. in omni 2. ff. de J. & F. J. quòd Jus finitum, & certum sit, ita ut citra culpam ignorari non possit. 3. Si in proprio facto erraret confessus; nam hic error æquiparatur errori Juris. 4. Si error facti procederet ex culpa lata versutia; nam hæc dolo

Kk

pro-

proxima est, & propterea erroneam confessionem revocari prohibet. Quæ, & plura latius prosequitur Hiltrop, l. cit. à n. 2. qui n. 8. notat, ea, quæ dicta sunt de confessione erronea, non tantum procedere in reo negante, vel confitente aliquid

aliter, quam res se habeat, sed etiam in actore, qui si in libello suo non ex veritate narraret, vel deduceret, posset id ipsum impune revocare ante litem contestatam, post contestationem litem autem non aliter, quam si errorem doceret.

TITULUS XIX.

De Probationibus.

Inter Positiones Actoris reus aliquas confitetur; alias negat: quas confitetur, probare non debet Actor, sed Rei confessione à probatione earum relevatur: quas negat, probare oportet; nam ut bene Zœf. hic n. 1. inanis est actio, nisi indubitata probationis fide liqueat vera esse, quæ ad-

ducuntur. Potest autem illas probare vel per testes, vel per instrumenta, vel ex præsumptionibus, aut Juramento suppletorio probationis: ad quas probationum species antequam descendatur, non inconvenienter Titulus de Probationibus in genere hic præmittitur. Sit igitur

§. I.

De Probationis Natura, Varietate, Effectu.

SUMMARIUM.

1. 2. 9. Definitio Probationis, & hujus explicatio.
4. 5. 6. Forma.
7. 8. 9. Varietas.
10. 11. 12. 13. Species Probationis plene & ejus effectus.
14. 15. Species, & effectus Semiplene probationis.

16. 17. Quando duo Semiplene faciant unam plenam?
18. 19. 20. 21. Inspectionis Ocularis modus, & vis.
22. Quid sit Fama?
23. Modus istam probandi.
24. Effectus in Criminalibus causis.
25. In Civilibus.

Quaritur 1. quid sit Probatio? *Probatio*, prout huc pertinet, communiter definiri solet, quod sit *rei dubie, seu controversæ per legitima argumenta facta ostensio*. Ita Accurf. ad Rubr. C. h. tit. Host. in Summ. hic n. 1. Mascard. de probat. Procem. q. 2. n. 8. Pirh. n. 1. hic. Schambog. n. 1. & plures alij. Faciunt aliqui difficultatem, quod non conveniat Probationi per testes, & instrumenta; quia hæc propriè argumenta non sunt: Verùm hæc difficultas facile solvitur, si dicatur Vocem *Argumentum* hic sumi latè pro quocunque medio utili ad probandum. Vel si extendere hoc modo vocem *Argumentum* non libeat, dic cum alijs: *Probatio est Actus Judicialis, quo per instrumenta, aut testes, aut idonea argumenta Judici de re, aut factò dubio, & controverso sit fides*. Dicit hæc definitio quoad sensum idem, quod prior, sed clarior aliquando est, eamque defendunt Wesenbec, ff. h. tit. n. 2. Struv. Syntagm. i. bid. n. 2. Pirh. l. cit. König n. 2. Wiest. n. 2. cum alijs.

Dicitur 1. *Actus Judicialis*; quia probationes sunt post litem contestatam, à qua propriè Judicium incipit, ut Tit. 5. n. 1. supra dictum est: quod intelligendum est ordinariè; nam aliquando Attestationes recipiuntur ante litem institutam, vel contestatam; de quo Tit. 6. à n. 2. differui latius.

Dicitur 2. *Judici*; nam huic, non parti facienda probatio est; parti enim nunquam satis probaretur, etiamsi quis ipsum Solem pro ostendenda veritate in manibus gereret l. quingenta 12. in fin. & ibi Gloss. V. *Judici ff. h. tit.* Similiter nec Probatio fieri debet Notario; quia hujus non est qualitatem Probationis examinare, nisi hoc eidem delegeret à Judice. Sed quamvis hoc verum sit, in præsentia tamen utriusque fieri debet: Adversarij quidem, ut respondere objectis possit; Notarij autem, ut in acta eandem referat c. ex litteris 3. h. tit.

Dicitur 3. *per argumenta idonea*, sc. talia, quæ ad causam propositam faciant, & necessariò concludant, seu inferant id, quod per Probationem intenditur; nam finis Probationis est, ut Judici fidem faciat l. quingenta cit. & ut is intelligere possit, qualem sententiam ferre debeat: quorum neutrum fieret, si Probationes concludentes non forent.

Dicitur 4. *de re, aut factò*; nam ea, quæ Juris sunt, quia jam antecedenter Judici censentur nota, idcirco probatione non indigent. Excipitur, nisi sint Juris specialis, aut consuetudinarij; hæc enim, quia peritissimos latere possunt, ab allegante probanda sunt. P. Wiest. hic n. 2. fin.

Dicitur 5. *dubio, & controverso*; quia mani-